

WELSH

IRVINE

ŠPÍNA

ARGO

IRVINE WELSH
Špína

WELSH

IRVINE
SPINA

Argo

Přeložil Vít Penkala

© Argo, 2015

Filth

Copyright © 1998 by Irvine Welsh

Translation © Vít Penkala, 2015

ISBN 978-80-257-1492-8 (váz.)

ISBN 978-80-257-1616-8 (e-kniha)

*Pro Susan, Andrewa, Adeline a Jo.
Díky, že jste mě nenechali vlítnout do maléru.*

Začal jsem si dělat seznam lidí, kterým bych chtěl poděkovat, ale byl nakonec moc dlouhý – vy víte, koho myslím. Věkověčná vděčnost všem, kdo podporovali věci, co jsem dělal (svoji těžce vydělanou hotovostí nebo čórkama v krámech), a dovedou prokouknout ty kecy, pozitivní i negativní, který obvykle takovýhle záležitosti obklopujou.

Dík
Irvine Welsh

Nejpřesnější náhled na život získáme, budeme-li jej považovat za *desengano*, ztrácení iluzí; vše na to zřetelně poukazuje.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Když ses ráno vzbudil, co jsi míval, bylo pryč. Deset třicet, bim bam v hlavě, od hlavy až k patě v tobě zvoní zvon, jak hlas, co ti říká, tohle bys měl vědět. Včera večer, to jsi lítal, ale dneska jsi fakt na dně – je tohle ten čas, kdy se ptáš, jestli se kdy dovíš, jak se věci jeví jinejm – ženám, matkám, otcům, sestrám, bráchům? Nepřeješ si nefungovat dál, nemyslet dál než na příští plat, než na příští chlast? Tak to je, to se ví, tak se pochlap, musíš dál, ráno jsi se vzbudil, a cos míval, bylo pryč.

LOVE, LOVE, LOVE & DOCTOR

(*Woke Up This Morning* od Alabama 3)

Prolog

S lidmi, jako je on, je jedna potíž: myslí si, že můžou jen tak odbýt lidi, jako jsem já. Jako bychom byli vzduch. Nechápu, v jakém světě žijeme; všechny ty vystrašené duše žadonící o pozornost a uznání. Byl to velice arogantní mladík, velice sebestředný.

Ted' už není. Ted' sténá, z ran na hlavě se mu hustě řine krev a jeho žluté rozostřené oči bloudí a snaží se zoufale dobrat něčeho jasného, nějakého smyslu v té mlze, v té temnotě, která ho obklopuje. Musí být tak osamělý.

Zkouší promluvit. Copak se mi to snaží říct?

Pomoc. Doktora. Poli-

Nebo pomoc doktora bolí? Na těchhle drobných detailech už vážně nezáleží, protože jeho život se vytrácí: lidská existence zredukovaná na žadonění o pohotovostní služby.

Tys mě odehnal, panáčku. Odvrhl. Podvedls mě a pokazil všechno, co bylo mezi mnou a mou pravou láskou. Už jsme se viděli. Už je to dlouho, ležels tam jako ted' tady. Černý, dobitý, umírající. Líbilo se mi to a líbí se mi to i ted'.

Sáhnu do tašky a vytáhnu kladivo.

Zvedám ho nad jeho hlavu a něco ze mě je kdesi pryč. Nemůže se mým ranám bránit. Ti druzí mu dali co proto.

Po dvou bezvýsledných ranách mě zaplaví euforie, to když mu po třetím úderu puká hlava. Krev cáká všude, teče mu po obličeji jako mastný vodopád a rozpaluje mě doběla. Buším mu do hlavy, lebka mu praská a rozevívá se a já zabodávám kladivo do hmoty jeho mozku, smrdí to, ale to se jen pochcal a posral a ty výpary utkvívají v klidném zimním vzduchu a já vypácím kladivo ven a odpotácím se kousek

dál a sleduju záškuby jeho smrtelného zápasu, vidím, jak jeho hrůza přechází v ten nepůvabný stav, kdy člověk ví, že se už nadobro propadá, a i já v těch svých nešikovných botách ztrácím rovnováhu, vyrovnávám to, obracím se a scházím po starém schodišti na ulici.

Na chodníku je hrozná zima a nikde nikdo. Uvidím vyhozený kartón se zbytky jídla. Někdo do nich nachcal, rýže plave v zamrzající nádržce moči. Jdu pryč. S každým krokem se do mě víc a víc drásavě dává zima, připadá mi, že se každou chvíli rozletím na třísky. Připadá mi, jako by se mi maso oddělilo od kostí, jako by mezi nimi byl prázdný prostor. Necítím strach ani lítost, ale ani úlevu nebo triumf. Byla to prostě práce, která se musela udělat.

Hry

Ráno ses vzbudil. Vzbudil ses do služby.

Služba. Drží si tě. Je všude kolem: rosol, co nemizí, obklopuje a pohlcuje. A ze služby se díváš na život přes zkreslující rosolový čočky. Jó, občas se najdou úzké zóny relativní svobody, kam se můžeš stáhnout, jemné prosvětlené prostory, kde jsou vidět nové, jiné, lepší věci a zdají se jako reálná možnost.

Pak to přestane. Najednou poznáš, že ty zóny už nejsou. Věděl jsi, že se zmenšují. Věděl jsi, že se jednoho dne budeš muset sebrat a něco s tím dělat. Kdy se to stalo? Uvědomil sis to až nějakou chvíli potom. A nezáleží na tom, jak dlouho to trvalo: dva roky, tři, pět nebo deset. Ty zóny se zmenšovaly a zmenšovaly, až tu najednou nebyly, a zůstaly jen zbytky. A to jsou ty hry.

Jedině díky hrám se dá služba přežít. Každý je tak trochu ješita, zakládá si na nějaký pitomince. Já na tom, že nikdo si s ostatními nehraje tak jako já, Bruce Robertson. Seržant Robertson. Co nevidět inspektor Robertson.

Ty hry se hrajou pořád, opakuju, pořád. V každé organizaci je většinou prozíravé nepřiznávat, že existují. Ale jsou tu pořád. Jako teď. Sedím tu, hlavu jako střep, a Toal si to vychutnává. Měl jsem doprdele práce nad hlavu a on mi řekne, abych za ním přišel, pozor, nepožádal mě, zavelel. Vím všechno už od Raye Lennox, byl na místě činu první, s nějakýma uniformovanýma kriplama. Jó, vím všechno od mladýho Raye, ale Toal musí mít obecenstvo, jak jinak. S křížkem po funuse, Toalíku, s křížkem po fůnuse.

Rázuje sem a tam a tváří se jak nějaký blbej inspektor Morse. Ty jeho brífinky; blíž k akci se ten kripl jakživ nedostane.

Pak si zas sedne na prdel, nevrlej, že se všichni slejzaj jak švábi na pivo. Ten kripl si o sobě myslí kdovíco, ale respekt a Toal, to jde dohromady jako ryba a čokoláda.

Včera večír sem byl zas na plech a todle světlo mi bodá do palice a střeva mám kluzký jak kurva kundu ke konci šichty v sauně. Potichu si prdnu a přesunu se rychle na druhé konci místnosti. Fór je v tom nechat ducha kapku rozvinout, než se ztratíte, protože jinak si ho odnesete v kalhotách na nové stanoviště. Je to stejný jak ve fočusu, musíte si to načasovat. Tom Stronach, můj soused a kamarád, profesionální fotbalista a kecálista na slovo vzatej, o tom ví všechno.

Hmm.

Tom Stronach. To teda není moc kouzelný jméno. S tím díru do světa neudělá.

Když je řeč o načasování, dorazil Gus Bain, celej rudej, jak se hnál od Crawforda. Toal zahájí brífink, ale Gus všem rozdává párkový rolky a vypadá přitom jak přebytečný péro na srazu kurev. Niddrie si jako obvykle vola Toala nesouhlasně prohlíží. Vtom k němu zavane můj pukavec. A je to! Ostentativně se ovívá a myslí si, že přišel od Toala!

Toal vstane a odkašle si. – Naše oběť je mladý černoch něco přes třicet. Našli ho dnes ráno kolem páté lidi z městské úklidové služby na Playfairově schodišti. Předpokládáme, že pochází z oblasti Londýna, ale zatím se nám ho nepodařilo identifikovat. Seržant Lennox byl se mnou v noci v márnici, pokývne na mladýho Raye Lennox a ten moudře zachovává neutrální výraz, aby se nevystavil nenávisti a opovržení, který se vznášej v místnosti jak smradlavej prd. Nejspíš můj smradlavej prd.

Bývaly doby, kdy jsme se od té nenávisti a hnusu dokázali navzájem osvobodit. Určitě byly. Trochu se mi točí hlava, a pak jako by mi začal mozek v hlavě rotovat a na všechny strany šplíchat myšlenky a emoce. Připadá mi, jako by se vy-lívaly do děravýho kýble nebo něčeho a vytékaly z něj dřív,

než si je stačím prohlídnout. A k tomu do mě proniká Toalův vysoký, ostrý hlas.

Přišla ta chvíle, kdy z nás začne dělat voly. – Zdá se, že náš přítel měl za sebou promarněnou noc. Do tří byl v diskotéce Jammy Joe, pak šel sám domů. To ho viděli živého naposled. Asi můžeme předpokládat, že si připadal jak outsider, sám v cizím městě, které ho nechtělo přijmout.

To je celej Toal, zajímá ho stav mysli toho zavražděného vola. Dělá ze sebe intelektuála. Toal a intelektuál, akorát. Jeden by se musel smát, kdyby to kurva nebylo tak smutný.

Kousnu do rolky. Normálně si na to dávám pepř a kečup, ale ty mám nahoře, takže je to mdlý a bez chuti. Šprcka Toal už mi stihnul zkazit celej den! A to sme kurva teprve v kanclu!

Můj prd se dal na ústup ventilací a já koukám, že Niddrie to bere dveřma ven, takže taky osvěžuje atmosféru v místnosti. Dokonce i Toal trochu ožil. – Muž měl na sobě džíny, červené tričko a černou mikinu s oranžovými pruhy na rukávech. Vlasy nakrátko. Amando, Toal kývne na tu blbku Amandu Drummondovou, která tu dělá pseudoúřednickou práci, na nic jinýho se nehodí. Drummondka rozdá okopírovaný popisy. Nechala si zkrátit ty svoje blondatý rousy, takže teď vo to víc vypadá jak nějaká kundolizka. Má tak vypoulený oči, že se furt zdá, jako by ji něco šokovalo, a skoro žádnou bradu – jenom kyselou, staženou pusou rovnou na krku. Na sobě má dlouhou hnědou sukni, tak tlustou, že se přes ni ani nerýsují kalhotky, kostkovanou blůzu a hnědej pruhovanej svetřík. Viděl už sem pindoury, na kerejch bylo víc masa než na ní.

Tahle a policajtko?

To sotva.

– Díky, Amando, usměje se Toal a ta podlízavá sviňka na něj něco zavrká. Stačí, aby řek slovo, a zfleku mu ho tu před náma vykourí. Ne že by jí to nějak pomohlo. Dlouho tu nevydrží, nějakaj vůl jí naštěká boudu a s hraním na policajtku bude mít utrum.

– Oběť odešla z klubu a... pokračuje Toal, ale skočí mu do toho Andy Clelland; zkouší ho vytočit: – Šéfe, malá připomínka. Možná bychom toho chlapíka neměli stigmatizovat tak pejorativním termínem, jako je oběť.

Klobouk dolů před Clellem, ten vždycky trefí do černého. Toal se tváří trochu pochybovačně, ale Amanda Drummondová souhlasně přikyvuje, protože jí úplně uniká, že si Clell dělá kozy.

– Ten kokot je přeci mrtvej, doprdele, je fuk, jak mu teď budem říkat, brblá potichu Dougie Gillman. Chechtám se a Gus Bain taky.

– Cos říkal, Dougie? Nechceš se podělit s ostatními? usmívá se sarkasticky Toal.

– Né, šéfe, v poho. Vo nic nejde, krčí rameny Gillman. Dougie Gillman má hnědé vlasy nakrátko, úzké a chladné modré oči, mohutnou čelist, o kterou by si jeden zlámal prsty. Vysokej asi jako já, metr osumdesát, ale jak je vysokej, tak je tlustej.

– Takže kdybyste dovolili, pánové, říká Toal suše, jak se snaží v Niddrieho nepřítomnosti vtisknout jednání vlastní autoritu, – mohli bychom pokračovat. Zesnulý patrně směřoval do South Side, kde byl ubytován v hotelu. Už jsme poslali tým, aby se v místních hotelech poptali po někom, kdo by odpovídal popisu. Za předpokladu, že tam opravdu bydlel, byla trasa, kterou zvolil, pozoruhodná. Všichni víme, že existují místa, kam by člověk v cizím městě neměl po setmění chodit. Toal pozvedl huňaté obočí a začal se zase předvádět. – Místa, jako jsou temné uličky, kde už samotné prostředí podnítl i rozumnou osobu k spáchání nekalého skutku.

Ten samolibej kokot se dneska zas utrhl ze řetězu. Si myslí, že sme malý haranti, kerý může strašit pohádkama.

– A tohle klikaté schodiště, ta pupeční šňůra města, spojující Staré město s Novým, je jedním z takových míst, prohlásil a dramaticky se odmlčel.

Jaká kurva pupeční šňůra? Sou to schody, kurva, ty šašku počmáramej! S-CH-O-D-Y. Ale já vim, kam na ty blbý kydy chodí: ten pičus chce bejt scénárista, doprdele. Vim to, protože sem zahlíd, co má na monitoru, když si ze svýho kanclu vodskočil do předsínky vyřídít v klidu soukromej hovor. Se snaží psát nějakou věc do telky nebo filmovej scénář nebo jakou sračku. A v pracovní době. Ten línej zjeb nemá nic lepšího na práci, a eště si za to nechá platit. Pablb, ale žije si jak v bavlnce, to vám povídám.

– Když naše oběť začala vystupovat do schodů, možná to zvažovala. Znal město? Snad ano, jinak by o té zkratce nemohl vědět. Ale na druhou stranu, kdyby ji znal, určitě by si dvakrát rozmyslel, než by se po ní vydal sám a takhle pozdě v noci. To schodiště je příliš nebezpečné a tak prosáklé močí, že by si tam neustlal ani ten nejzoufalejší notor. Ten chlapík se musel bát. Ale nechoval se podle toho. Není snad strach způsob, kterým se člověku sděluje, že je něco špatné? Stejně jako bolest? špekuloval Toal. Lidi nervózně poposedávali, dokonce i Amanda Drummondová měla tolik slušnosti, aby se tvářila zaraženě. Andy Clelland maskoval kašlem smích. Dougie Gillman civěl Karen Fultonový na prdel, což není špatný místo na civění.

Toal se ale tak ponořil do těch svejch keců, že si ničeho z toho ani nevšim. Ring patří jemu a nenechá si teďka kazit zábavu tím, že by se dal zbytečně brzo knokautovat. – Možná měl dojem, že je to jen paranoia, zkreslené emoce. A pak: hlasy. Musel slyšet, jak se blíží, takhle v noci nemůžete lidi na těch schodech neslyšet.

Chce, abychom hodili ručník do ringu my. Promiň, Toalíku, ale to nemá Bruce Robertson ve zvyku. Tak pojď, zkřížíme zbraně. – Očitý svědkové nejsou? ptám se a těší mě, že jsem vynechal slovíčko „šéfe“. Ten zmrd si jenom říká můj šéf.

– Zatím ne, Bruci, odpoví stroze. Točí ho, že ho někdo přerušil. Celej Toal: vystříká se člověku do ksichtu, ale na praktický